

QUÆSTIO MEDICA,

Quodlibetariis disputationibus manè discutienda in Scholis
Medicorum, die Jovis 7. Januarii 1712.

D. CAROLO BOMPART,
DOCTORE MEDICO,

P R A E S I D E.

An juvare Perspirationem optima medendi ratio?

I.

quam delira sors mortalium, aut ignava vita incuria! Quam pluri-
mi suam male credunt imperitis salutem ægrotantes! Solus naturæ
observator, prudens illius interpres, artificis laude dignus fausto
sydere dicitur. Is veritatem non ultrâ mentis aciem, velut in acumine sitam,
inquirit; non systematum prurigine excitatus, altera Japeti soboles, cœ-
lestè lumen subripere ambit, inepta sequax Minervæ, aut è cælo Dianam
properat, Canidiatus homo, violandam subducere. Sedulâ naturæ contem-
platione qui medendi rationem astruit, morbis profligandis idoneam, nec
inauguratam comperiet. Duce quæris Helenæ Fratribus magis fidum
qui præsignet medenti viam? attende Perspirationis muneri. Ejus ut male
defuncta natura in morbum labitur à pristino sanitatis statu devia, ita ubi il-
lius impedimenta referavit, ab ægritudine liberatur ad sanitatem proclivis.
Hæc in æquilibrio constans, nusquam pervertitur, quamvis perenniter ac jugi
effluxu quod superfluum dimittitur, quod amissum rependitur. Secretio-
num antiquior Perspiratio quintuplam ab aliis partem auctor; vel cò plus
quò natura vegetior: sed ab illâ detrahitur magis, quò gravior in hanc
culpa committitur. Hinc, monente Sanctorio, in eadem salubritate corpus
conseruator, quando ad idem pondus sine ullâ insolitâ evacuatiore sensibili
regreditur: sin verò ad idem pondus persolii plenius lotum, vel successum
reducitur, incipit à pristinâ elongari salubritate. Sic quâvis de causa
facta sit Adiæpneustia, sudor & lotum post aliquot dies sine facessant, inde
cognoscet reverum prænuntiare futuram putredinem; à copia enim exiuntur
male qualitates. Ex his quid non morborum patimur medicâ egentium cpe-
rà.

S. I. Aph.
10.

S. I. Aph.

43.

S. I. Aph.

18.

II.

NO STRI pars nulla corporis intestini motus, prout latentis, expers. Inde crassiores paulatim atteruntur particulae, donec arteris in petu rapiantur. Haec coiusque partis Perspiratio tam indelebilis naturae lege sancitur, ut ne momento quidem impunè deficiat. Hanc igitur viventia omnia sortem obtinuere, ut continuo disfluat eorum substantia, nec minori necessitate novi alimenti appulsi restauretur. Utique natura invigilans officio, proprio numquam errore dimittit, adeoque quam expedit viâ quod excedit propellere, quod deficit resarcire nititur. Felices nos intentum si parili forte hanc maneret! Non sic supremi Numinis consilio gaudere datum est mortalibus. *Varix cœli* intemperies tempestatesque, cibi & potus iniqua copia vel qualitas, res tandem omnes non-naturales nuncupare, aurea ubi mediocritate exulant, quantum à munere suo naturam deturbent neminem fugit non imperitum. Sic iisdem quibus temperatis degimus incolumes, à medio deflectentibus in morbos ducimur. Hi pervicaces naturam in prælum vocant, cœntque pugnas, nec illa renuit plerumque vires experiri: nectunt hi laqueos Perspirationi, hostentat natura dissolvere. Sic errati pœnitens, quidquid perspirare mindis idoneum nocta sit, coquere, atque inde quâ licet viâ dispellere negotium habet, fatigique. Sic eodem quo devia tramite oberrabat, pari passu regreditur, lospitem auspicata fortunam: sed quo longius post se metam reliquit, eò graviores luit culpas pœnas. Morbus scilicet ubi clanculum interpretit, seu retenta diutiis ampliusve quâlibet in parte Perspiratio naturalem hujuscem temperiem violavit, liquorum in hoc corporis angulo circuitum remoravit; natura ab assuetis non usque cessat muniis, pacique cum hoste subdolo seriis forsan nuntium remittit, donec ille pedetentim invaleat, nec jocofum ineat discrimen. Inusta quippe visceri cuvis labes, ubi partis cum naturâ induciis intimos permeavit recessus, si non insanabiles morbos parit, tædiorum certè aut periculi plenos creat. An cœnta maturos edit conatus natura, morbumque vel ex limine debellat? Injecta, nondum areta, Perspirationis horret, frangitque vincula (hoc coctionis studium dixere); mox sanguinis crasim vindicat, fitque morbi vel ipsa judex.

III.

MORBORUM curatio res ardua, periti Medici munus. Incantus ad medendum se accingit qui naturam non calluit, quò benè operantem norit imitari. Is si curat, ablex curat; aut si sanat, calu sanat. Non sic Hippocraticæ sectatores artis; omne nimium naturæ infensum Cœnensis Oraculo edocti, quidquid suave tollit æquilibrium morbum agnoverè: scrutati causas, five partis, five totius ambitus Adiaphneutiam meritò incusarint. Ab illâ nasci cruditates, vel adhuc in lentescente succo, vel jam fermento positas, nisi ultra in vappam saniemve desciverit, scrupulum omnem dimiserint. In quovis deprehensa lapsu natura, in promptu medella venit. Perspirationem conciliare in nullo peccabitur, quam semper aet, licet utique non assequatur, viribus impar, natura. Huic tu laboranti auxiliares adhibe manus, nec mercede frustraberis. Spissatus lentescitur humor,

evolutus nimiopere fermentat, an diu fermentatus vappescit? Idem pro-
batur scopus, procuranda *coffio*. Inde si aberras, nēdum Perspirationi con-
fusas, imò ampliū inhibes, & ex parte morbi, non natura, te geris. Quid
ita? Naturae lex constat ut incocta non perspirent, nec nisi anacriticè alior-
um protrudantur. Medici nomen ambis? nō prolis latem ne efficias. Quod
non præstiteris ipse, litem tempus, ferant modò vites, dirimet. Expecta cri-
sim. Quidquid concoctâ materiâ cicuratum, perspirare nisi aptum, sudoribus,
aut his prope ædepol analogis urinis, vel dejectione, vomitu, vel hemor-
ragiæ ceder. Morborum natura pugnat, aut jactantior fuit? humoris fiet
decubitus, imperfectæ coctionis specimen; novissima enim naturæ quan-
doque spes abcessus.

I V.

DICHO TOMIAE amantissimus Theophrastus cum Hippocrate, dupli-
cem morborum causam, calorem nempe, aut frigus, vorticisioris com-
pressorisve sanguinis argumenta, numerabat; nec sanc immerito, si Perspirationis
rationem habuisse videantur. Hæc quippe, seu plus justò, seu minus
caloris adest, peræquè læditur; unde morbi lobolescunt. In his idem calo-
ris excessus defectusve observandus palam est. Hinc Hippocrates: *Ubi ca- Aph. 39.
lor aut frigus, ibi morbus.* Languidiori aut vividori fermentationi omnia s. 4.

revocare, quatenus sub alterutro statu abnormis Perspiratio reperitur.
Sie quæcumque tūm ad diagnosis prognosimque, cūm ad remediorum,
quantūm valet ars, Inventionem spectant, facile explorata habet sagax
Perspirationis æstimator. Nonne hæc, si dum calor urit intus extrema fri- Aph. 46.
gore percelluntur, summam, testis Hippocrates, acutiem perniciemque ni- s. 4. lib. 2.
milia coercita significat. Quin Perspirationi intensius præpedite tribuis
gravissima acutarum febrium symptomata, deliria, phrenitides, viscerum
inflammationes, lethargum, syncopen, &c: quæ iis curanda remediis
queis alacrior & expeditior humorum circuitus Perspirationem, & alias
secretiones ab illâ secundas, promoveat, donec coctione sensim procuratæ
morbi sua judicium. At hoc ut per loca conferentia, velut per nates, os,
anum, &c. (magnis apud Hipp. poris) fieri debet; sic abstine naturam ab
opere revocare. Solâ interdum Perspiratione insensibili morbus resolvi-
tur; illi sæpius natura crisi opitulatur; atque tantum utrâque plerumque
fit propriæ substantiæ dispendium, ut vel triginta libras de corporis pon-
dere detrahatur: quod si damnum natura ferre satis sit, præmium refert
salutem; si minus, lethi poenam.

V.

EXPAVE SCIN quæ judicationem antecedunt acerbissima symp-
tomata: Impar medendo es, si naturæ legibus non auscultas, aut eva-
cuacionem per alias moliris vias, quām queis ipsa studet. Heu! funesta
sæpids evasit ignari Medici culpâ, quæ felicior certè si naturæ commissa
crisis. Quid ita? Perspirationis in curandis morbis vim nesciens, vires sta-
tim ab initio cùm frequenti phlebotomiâ, tūm catharticis & emeticis,
naturæ suffuratus est, nec à vacuatione sensibili defitit, quantum fuisset
quietis pretium, donec crism & speratam salutem cum illachrymabili

4

egri fato commutarit. Sic non raro in catharroſa evenit pleuritide, ut est exemplo locus, in quā dum minus attenditur Perspirationi & sudoribus, causam morbificam eliminare promptis, judices naturæ, non ministri, se statuunt iterum atque iterum usque ad hypothimiam cruentem fundentes; mox enim errorem factiscaſs natura monstrat, oborto alvi fluore. Sic pleurumque pro ſalutari judicio mors inſtat & ſequitur. Hinc, quoniam à munere ſuo naturam dimovere piaculum, patet cur febricitantes in pejus aqñè incident, ſi à Medico imperito medicamentis importunitate exhibiti illorum Perspiratio prohibetur, atque ab erratis agrotantium. Innuit Galenus, Pro mensura Perspirationis nunc febres deſcreſcent, nunc augentur, nunc in eodem ſtatu permanent. Abſit igitur ſanguinis naſſione uti, quæ vires ſcindat, non morbum inſtringat; abſit uti purgantibus, niſi vel in primis viis morbus deprehendatur, vel eō tendat natura ab onere ſele expedire; ſub his enim caſibus nedum officiat, imò proderit Perspirationi talis evacuatio. Ut quid ergo noſtrarū plurimi in omni aqñitudine ſolū per alvum, vel per urinam evanquandū ſibi proponunt, & de infenſibili Perspiratione vix cogitant. Huic ut natura, dum valet, ſemper conſult: ſic artis ministræ partes ſunt in ejus ire ſtudia; Perspirationis compedes, ſolvere, ſanguinis circuitum promovendo, amicū ſolidorum cum fluidis aequilibrium redimendo; atque Naturæ modò crīſim conanti ſuppetias ferre removendis iis obicibus offenſionibusque, quæ illi negotium creant; Transitusque aperire, ut nares, & alia quibus opus eſt, & ut conuenit, & qualia, & ubi, & quando, & quantum oportet, ut ſudores, & alia planè omnia. Ut paucis ſingula complexus docuit Hippocrates. Ita hæc, & ſimilia collimant, ut conſultior adſit Conclusio.

Ergo juuare Perspirationem optima medendi ratio,

Domini Doctores diſputaturi.

M. Franciscus Pouſſe.

M. Iohn. Bapt. Chomel, Regis Scientiarum Academiae Socius, & Medicus Regis ordinarius.

M. Franciscus Maillard.

M. Thomas Bernardus Bertrand.

M. Andreu Crefſé.

M. Petrus Paulus Guyart, Regii Mutilatorum Noſtrowi comii Medicus ordinarius.

M. Philippus Eſcquet.

M. Armandus Josephus Collot.

M. Ludovicus Poirier, Se- renissimi Duci Britanniæ Medicus primarius.

Proponebat Parisiis JOANNES BAPT. LE BRETHON,
Peronnæus, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1712.